

**Силабус
освітнього компоненту ОК25**

ОСНОВИ ОПОДАТКУВАННЯ

Назва дисципліни:	Основи оподаткування
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	07 Управління і адміністрування
Спеціальність:	071 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма:	Облік і оподаткування
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3811
Рік навчання:	3 (2026-2027 н.р.)
Семестр:	6 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	5 кредитів (150 годин)
Форма підсумкового контролю	екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра обліку і оподаткування
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Маліков Володимир Васильович, д.н. держ. упр., професор
Контактний телефон:	(057) 738-77-98
E-mail:	ie_khnahu@ukr.net

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є формування системи теоретичних знань і практичних навичок з теорії податків та оподаткування, податкової системи і податкової політики, податкового адміністрування й організації роботи фіскальних органів, а також порядку обчислення, декларування і погашення податкових зобов'язань юридичними і фізичними особами з основних бюджетоутворюючих податків.

Предмет: теоретичні і практичні аспекти податків, оподаткування, податкової системи, податкової політики й адміністрування податків.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- засвоєння теоретичних основ учення про податки, термінології оподаткування;
- вивчення елементів і класифікації податків;
- вивчення устрою податкової системи країни;
- вивчення організаційно-адміністративних засад діяльності державних фіскальних органів;
- вивчення теоретично-методологічних засад формування податкової політики;
- вивчення порядку обчислення, декларування і погашення податкових зобов'язань юридичними і фізичними особами з основних бюджето- утворюючих податків.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

ОК 20 Економіка підприємства.

Компетентності, яких набуває здобувач:**Загальні компетентності:**

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПР02. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК «Історія оподаткування»	4	1,5
	ПР «Еволюція податків»	4	0,25
	СР «Етапи становлення податкової системи України»	8	13
2	ЛК «Теорії податків»	4	1,75
	ПР «Податки в економічній теорії: дослідження з питань оподаткування»	4	0,25
	СР «Концепції перекладання податків»	8	13
3	ЛК «Оподаткування: термінологія, сутність і методологія»	2	1,5
	ПР «Економічний зміст і принципи оподаткування»	2	0,25
	СР «Напрями розвитку податкової бази»	8	13
4	ЛК «Податок: сутність, ознаки і функції»	2	1,5
	ПР «Економічний зміст, характерні риси і функції податків»	2	0,25
	СР «Податки як елемент перерозподілу валового національного продукту»	8	13
5	ЛК «Елементи податку як економічної категорії»	2	1,5
	ПР «Елементи податку»	2	0,5
	СР «Класифікація податкових ставок та проблема їх оптимізації»	9	13
6	ЛК «Класифікація податків»	4	1,75
	ПР «Види податків і зборів»	4	0,5
	СР «Особливості та порівняльна характеристика прямих і непрямих податків»	9	13

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
7	ЛК «Теоретичні основи побудови податкових систем»	4	1,75
	ПР «Організація і структура податкової системи»	4	0,5
	СР «Структура податкової системи України»	9	13
8	ЛК «Податкова політика держави»	4	1,75
	ПР «Податкова політика в системі державного регулювання економіки»	4	0,5
	СР «Податкова політика України: переваги і недоліки та напрями вдосконалення»	9	13
9	ЛК «Податковий механізм»	4	1,5
	ПР «Елементи податкового механізму»	4	0,5
	СР «Державна фіскальна служба України»	9	13
10	ЛК «Усунення подвійного оподаткування»	2	1,5
	ПР «Подвійне оподаткування»	2	0,5
	СР «Оподаткування у спеціальних (вільних) економічних зонах»	9	13
Разом	ЛК	32	16
	ПР (ЛР, СЗ)	32	4
	СР	86	130
Усього за дисципліною		150	150

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності): не передбачене.

Методи і засоби навчання і викладання:

- словесний метод (лекція);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною і нормативною літературою (конспектування, тезування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційне навчання);
- самостійна робота (розв'язання програмних завдань).

Система оцінювання та вимоги:

Система і процедура оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті визначаються і регламентуються СТБНЗ-90.1-02:2023 «Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_90.1-02.pdf).

Методи та форми оцінювання

- поточний контроль: усний контроль (опитування); письмовий контроль; тестовий контроль (перевірка виконання тестових завдань у письмовій формі або за допомогою відповідного програмного забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу); практична перевірка (виконання та захист практичних робіт, перевірка результатів самостійної роботи як у середовищі дистанційних курсів, так й у вигляді письмових робіт (рефератів, презентацій для виступів на наукових заходах тощо); методи самоконтролю і самооцінки (відповіді на запитання для самоконтролю);
- підсумковий контроль: підсумкове оцінювання знань здобувачів у формі екзамену.

Поточна успішність

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекцій, практичних занять, перевірки виконання завдань самостійної роботи, перевірки виконання поточних контрольних робіт (тестових завдань) та має на меті перевірку рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу освітнього компоненту.

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою п'ятибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням за 100-бальною шкалою.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за п'ятибальною шкалою («5», «4», «3», «2», «1») і заносяться у журнал обліку академічної успішності:

– «відмінно» («5»): здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре» («4»): здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно» («3»): здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно» («2», «1»): здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Здобувач вищої освіти має отримати оцінку з кожної теми.

3.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

3.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

4 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Підсумкове оцінювання

Підсумковий контроль включає підсумкове оцінювання знань здобувачів з навчальної дисципліни у формі **екзамену**.

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії після закінчення всіх аудиторних занять.

2 До екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види робіт передбачені навчальним планом з дисципліни:

– були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, семінари, практичні);

– своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття;

– набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність (не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3»).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала	5-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж 60 балів, здобувач вищої освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою. Мінімальна оцінка за складання екзамену, за якої здобувачеві визначається підсумкова оцінка, становить 60 балів.

4 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену за виконання умов:

– мінімальна кількість балів за поточну успішність становить не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3»;

– мінімальна кількість балів за складання екзамену становить не менше 60 балів, що відповідає за національною шкалою «3».

5 Розрахунок загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни проводиться за формулою:

$$PK^{екз} = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де $PK^{екз}$ – підсумкова оцінка успішності з дисциплін, формою підсумкового контролю для яких є екзамен;

$K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю (за 100-бальною шкалою);

E – оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою);

0,6 і 0,4 – коефіцієнти співвідношення балів за поточну успішність і складання екзамену.

6 Із метою мотивації здобувачів до активного та якісного виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру до загальної підсумкової оцінки можуть бути додані заохочувальні бали. Мотивація здобувачів застосовується за умови виконання ними всіх видів навчальної роботи, які передбачені робочим навчальним планом підготовки здобувачів і робочою програмою з навчальної дисципліни.

7 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

7.1 Додаткові бали додаються до підсумкової оцінки з дисципліни.

7.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;
- участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів;
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

7.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

8 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 2.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
90–100	Відмінно	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89		B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75–79	Добре	C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67–74		D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66	Задовільно	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Критерії
35–59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0–34	Неприйнятно	F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти:

Визнання результатів неформального та (або) інформального навчання здобувача передбачає виконання таких процедур, як: подання здобувачем заяви щодо визнання (не пізніше як протягом перших 10 робочих днів від початку семестру вивчення дисципліни); ідентифікацію задекларованих здобувачем у письмовій формі результатів неформального та (або) інформального навчання; оцінювання задекларованих результатів навчання здобувача; прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачу всіх чи частини результатів навчання за дисципліною або відмову у визнанні. Порядок реалізації цих процедур регламентується СТВНЗ 83.1-02:2022 «Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти».

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах:
«Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf),
«Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85.1-02.pdf),
«Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf);

– у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
– списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

1. Базова література

- 1.1. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 1.2. Бак Н. А. Податкова система України : навч. посіб. Чернівці: Рута, 2017. 135 с.
- 1.3. Варналій З. С., Романюк М. В. Податкова система : підручник. Київ: Знання України, 2019. 567 с.
- 1.4. Замасло О. Т. Податкова система України: теорія, методологія, практика : монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 419 с.
- 1.5. Карпенко В. В., Колодяжна Т. В. Податкова система : навч. посіб. Харків: Лідер, 2018. 273 с.
- 1.6. Податки в Україні: від теорії до практики : навч. курс, 4-е вид. (укр. версія) / О. О. Воронська. Дніпро : Акцент ПП, 2021. 464 с.
- 1.7. Податкова система : навч. посіб. / В. І. Аранчій та ін. Полтава: Укрпромторгсервіс, 2018. 361 с.
- 1.8. Податкова система : навч. посіб. / за заг. ред. Андрущенко В. Л. Київ: ЦУЛ, 2020. 416 с.
- 1.9. Податкова система: навч. посіб. / за ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Діса плюс, 2019. 402 с.
- 1.10. Податкова система : навч. посіб. / С. В. Косторной та ін. ; за ред. С. В. Косторного. Мелітополь : ТДАТУ, 2018. 196 с.
- 1.11. Юрчишена Л. В. Податкова система : навч.-метод. посіб. Вінниця: Твори, 2018. 293 с.

2. Допоміжна література

- 1.12. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
- 1.13. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
- 1.14. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
- 1.15. Гетманцев Д. О., Коваль Ю. А., Нечай М. В. Адміністрування податкових платежів: проблеми теорії та практики : наук.-практ. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 775 с.
- 1.16. Непран А. В., Тимченко І. Є., Левчук О. М. Податкова система : практикум. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. 255 с.
- 1.17. Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах економічних перетворень : монографія. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2019. 479 с.
- 1.18. Податки. Оподаткування. Податкове планування. Термінологічний словник : навч. посіб. / А. Г. Загородній та ін. Львів : ЗУКЦ, 2017. 511 с.
- 1.19. Система адміністрування податків в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку : монографія / М. І. Крупка та ін. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 446 с.
- 1.20. Чайка В. В. Податкова політика України: теоретико-правовий аспект : монографія. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2017. 347 с.

3. Додаткові джерела:

1. Основи оподаткування : матер. для дист. навч. URL: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3811>
2. Бухгалтер 911 : портал для бухгалтера. Все про бухгалтерський облік, оподаткування і звітність : веб-сайт. URL: <http://buhgalter911.com/>
3. Все про бухгалтерський облік. Всеукраїнська професійна газета : веб-сайт. URL: <http://vobu.ua/>
4. Платформа Ліга: Закон : веб-сайт. URL: <http://www.ligazakon.ua/>
5. Офіційний веб-портал Верховної ради України : веб-сайт. URL: <http://rada.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Податки та бухгалтерський облік. Інформаційно-аналітичний журнал : веб-сайт. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/>
8. Навчальний сайт ХНАДУ : веб-сайт. URL: <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3811>

Розробник силабусу
навчальної дисципліни

Володимир МАЛІКОВ

Гарант освітньої програми

Юрій КОСТЕНКО

Завідувач кафедри
обліку і оподаткування

Тетяна КОВАЛЬОВА